

RAISION KAUPUNKI

Elinkeinopoliittinen katsaus 2016

kaupungin toiminta yritysvaikutusten
näkökulmasta

Sisällys

1. Yleinen talouskehitys.....	2
2. Työllisyyskehitys.....	2
Työllisyys	2
Työttömyys	2
3. Kaupungin toiminta yritysalueilla.....	3
Uudet asemakaavat ja asemakaavanmuutokset	3
Kaupungin investoinnit yritysalueilla.....	5
Yritystonttien luovutukset	5
Valmistuneet yritystoimitilat ja -investoinnit	5
4. Yritysyhteistyö	5
5. Yrittäjyyskasvatus.....	5
6. Seudullinen elinkeinoyhteistyö.....	6
7. Markkinointi	7
8. Raision elinkeino- ja yrityselämän kehitys.....	7
Työpaikkamäärä ja työpaikkaomavaraisuus.....	7
Raision työpaikkojen toimialajakautuma.....	8
Kaupan toimiala Raisiossa	8
Yritykset ja yritystoimipaikat	10
Yhteisöverotus	12
9. Arvio yritysvaikutuksista ja tuleva kehitys	13
Arvio yritysvaikutuksista	14
Arvio kehittämistarpeista ja painopisteistä.....	14
Liite	15
1. Työllisyysasteen kehitys Raisiossa.....	15
2. Työttömyysasteen kehitys Raisiossa	15
3. Rakennetyöttömyys Raisiossa.....	16
4. Työpaikkaomavaraisuusvertailu	16
5. Raisiolaisten asiakaskäynnit Potkurissa sekä perustetut yritykset 2006–2016.....	17

1. Yleinen talouskehitys

Suomen talous on ollut vuodesta 2008 taantumassa tai hyvin hitaassa kasvussa. Käännös on kuitenkin pikkuhiljaa tapahtumassa. Alkuvuoden ennusteissa povataan lähes 2 %:n kasvua vuodelle 2017. Epäselvää kuitenkin on, kuinka pitkältä noususta on kysymys, koska maailmalla epävarmuus markkinoilla on samaan aikaan lisääntynyt. Vienti ja rakennussektorin ulkopuoliset investoinnit ovat kasvussa, kun taas kulutuskysynnän ennustetaan hidastuvan hieman.

Varsinais-Suomen Maakuntaennusteen (2017) mukaan Varsinaissuomalaisten yrittäjien talousodotukset ovat kohentuneet viime vuodesta ja yrittäjät odottavat liikevaihdon, henkilökunnan määrän, kannattavuuden ja investointien määrän kasvavan tänä vuonna. Erityisesti Turun seudulla talousodotukset ovat korkealla. Turun telakan tilanteen uskotaan vaikuttavan positiivisesti varsinkin Turussa ja ympäristökunnissa.

2. Työllisyyskehitys

Työllisyys

Työllisyysaste kuvaa 18–64 -vuotiaiden työllisten osuutta samanikäisestä väestöstä. Raisionkin työllisyysaste on ollut laskusuunnassa. Tuorein tieto työllisyysasteesta on vuodelta 2015. Tuolloin työllisyysaste oli Raisiossa 68,9 % ja Turun seutukunnassa se oli 67,3 %. Työllisyysaste ei ole tähän mennessä sisällynyt Raision kaupungin seurantaan.

Liitteessä kaaviossa 1 esitetään työllisyysasteen kehitys Raisiossa pitkällä aikavälillä.

Työttömyys

Työttömyystilanteen seuranta on säännöllistä: johtoryhmä seuraa kuukausittain ja konsernijaosto neljännesvuosittain.

Työttömyysaste kuukausittain Raisiossa vuonna 2016 työnvälitystilaston mukaan:

Vuosi 2016	Työttömyysaste
Tammikuu	12,7
Helmikuu	12,3
Maaliskuu	12
Huhtikuu	11,8
Toukokuu	11,9
Kesäkuu	13,7
Heinäkuu	13,8

Elokuu	11,9
Syyskuu	11,3
Lokakuu	10,7
Marraskuu	10,6
Joulukuu	12,1
Keskiarvo	12,1

Raision keskimääräinen työttömyysaste laski 0,1 % -yksikköä vuodesta 2015. Vuoden 2016 työllisyyskehityksessä on havaittavissa myönteisiä merkkejä:

- Työttömien määrä väheni joulukuussa vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan verrattuna (-9,9 %)
- Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä väheni joulukuussa vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan verrattuna (-6,8 %)
- Avoimien työpaikkojen määrä kasvoi joulukuussa viime vuoteen verrattuna

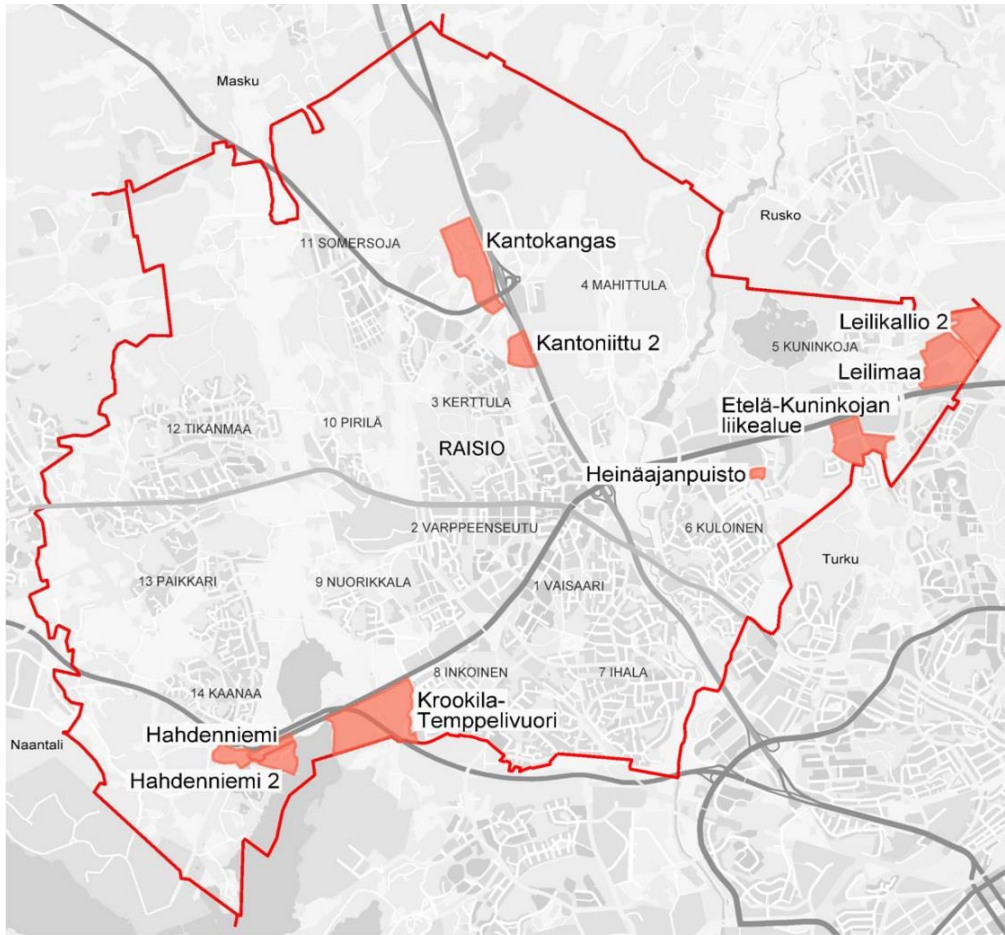
Liiteaineistossa kaaviossa 2 on kuvattu työttömyysasteen kehitys v. 2006–2015. Huomattakoon, että liiteaineiston tiedot työttömyysasteesta on laskettu eri perustein kuin yllä olevassa kuukausitilastossa, jossa työttömyysaste lasketaan 15-74-vuotiaiden työttömien prosentiosuutena saman ikäisestä työvoimasta.

3. Kaupungin toiminta yritysalueilla

Uudet asemakaavat ja asemakaavanmuutokset

Raision kaupunki on luonut edellytyksiä nykyisille yrittäjille ja uusille toimijoille investoimalla kunnallistekniikkaan ja mahdollistamalla rakentamisen asemakaavoitustyön kautta. Vuonna 2016 valmistui kaksi yritystoimintaa kehittävää asemakaavaa. Raision pohjoisosassa Palovuori -nimisellä asemakaavalla vahvistettiin moottorirata-alueen toiminta sekä laajentuminen. Kuninkojalla Leilimaan alueella vahvistettiin asemakaava, jossa teollisuusalueen tontteja laajennettiin toimijoille paremmin soveltuviksi, sekä mahdollistettiin jo olemassa olevan yrityksen laajentamismahdollisuus..

Seuraavalla sivulla on kartalle merkitty ne Raision yritysalueet, joilla asemakaavatyötä on tehty vuosina 2015 ja 2016.

Asemakaavatyö oli ja on yhä tekeillä seuraavilla yritysalueilla:

1. Kantokangas (V 8 – yritysalue: 30 ha, noin 500 työpaikkaa)
2. Kantoniittu 2 (Raumantien varressa: noin 100 työpaikkaa)
3. Krookila-Temppelivuori (E18 –tien varressa: yleiskaavan mukaisen työpaikka-alueen osoittaminen)
4. Heinäajanpuisto (asemakaavan muutos Myllyn vieressä: luodaan liiketilojen lisärakentamismahdollisuuksia)
5. Etelä-Kuninkojan liikealue (Ikean alueella: liikekortteleiden kaavamerkintöjä ja -määräyksiä tarkistetaan: työpaikka-arvio noin 50, toteutus vielä avoin)
6. Leilikallio 2 (logistiikka-alue: selkeytetään korttelirakenteita, tonttijakoja ja katujärjestelyjä mahdollistaen samalla katkeamaton ulkoilureittiyhteys, työpaikkatavoite noin 70 työpaikkaa)

Kaupungin investoinnit yritysalueilla

Vuoden 2016 investoinnit yritysalueisiin olivat vähäisiä. Investoinnit muodostuivat pääosin pienistä yritystoimintaa parantavista kunnallistekniikan töistä.

Yritystonttien luovutukset

Uusia yritystontteja vuokrattiin lähinnä hoito- ja hoivapuolen yrityksille, kuten Esperi Oy:lle ja Attendo Oy:lle. Lisäksi kymmenen tontin vuokrasopimukset uusittiin.

Valmistuneet yritystoimitilat ja -investoinnit

Vuoden 2016 osalta valmistuneista yritystoimitilakohteista mittavin oli Yamaha Centerin uudisrakennus Kuninkojalla. Kuninkojan kaaren kaupan alue on nyt avattu ja alueelle on mahdollista rakentaa merkittävästi yritystoimintaa jatkossa.

4. Yritysyhteistyö

Raision Yrittäjien kanssa tehtiin kiinteää yhteistyötä. Yrittäjähdistyksen hallituksen kanssa pidettiin säännöllisesti tapaamisia. Varsinais-Suomen yrittäjien kanssa järjestettiin hankintoja koskeva yhteinen koulutustilaisuus joulukuussa. Lisäksi järjestettiin yhteistyöponnistuksena Raision yrittäjien, kaupungin ja raisiolaisten oppilaitosten kanssa ensimmäinen Raisio Business Race, jota on tarkoitus järjestää myös tulevana vuosina.

Raision yrittäjien ja Raision kaupungin yhteinen yrittäjäjuhla pidettiin ensimmäistä kertaa lokakuussa kaupungintalolla.

Raisio-Naantalin nuorkauppakamarin kanssa tehtiin yhteistyötä mm. Business Treffien ja perhetapahtuman myötä.

Vuonna 2016 aloittanut kierto- ja biotaloutta palveleva osaamiskeskittymä Smart Chemistry Park on jatkanut toimintaansa toimintansa Raisiossa. Kaupunki on elinkeinorahoituksella tukenut Smart Chemistry Parkin toimintaa.

5. Yrittäjyyskasvatus

Raisiossa yrittäjyyskasvatusta on toteutettu monipuolisesti kaikilla koulutusasteilla, alakoulussa, yläkoulussa, lukiossa sekä ammatillisessa koulutuksessa (Raseko).

Yrityskylä-oppimiskokonaisuus koostuu opettajien koulutuksesta, 10 oppitunnista oman opettajan johdolla sekä vierailusta Yrityskylä-oppimisympäristöön. Oppituntien teemat auttavat oppilasta hahmottamaan omaa rooliaan Yrityskylässä työntekijänä,

kuluttajana ja yhteisön jäsenenä. Yrityskylä-toiminta on kohdistettu 6. luokkien oppilaille.

Pikkuyrittäjät on alakouluille suunnattu 18 tunnin maksuton opinto-ohjelma, jossa lapset tutustuvat yrittäjyyteen ja perustavat 2-4 hengen ryhmissä oman Pikkuyrityksensä. Ohjelma koostuu kahden oppitunnin mittaisista kokonaisuuksista, joilla kullakin on oma teemansa. Ohjelman toiseksi viimeisellä kerralla Pikkuyrittäjät pääsevät esittelemään omia yrityksiään ja myymään itse tekemiään tuotteita oikeille asiakkaille oikealla rahalla. Raisiosta on mukana ollut Friisilän koulu.

Vaisaaren koulussa oppilaat voivat valita ekonomian kahden vuoden valinnaisaineekseen. Kahdeksannella luokalla tutustutaan ekonomian peruskäsitteisiin ja yhdeksännellä luokalla oppilaat osallistuivat toisen kerran Ny Vuosi yrittäjänä -ohjelmaan. Ohjelmassa nuoret perustavat harjoitusyrityksiä, jotka toimivat tavallisten yritysten tapaan ja kilpailevat mm. parhaasta yritysideasta, palvelusta ja tuotteesta sekä graafisesta ilmeestä. Paikallismessut toimivat semifinaaleina kansallisille messuille Helsingissä. Varsinais-Suomen messuilla Vaisaaren koulu voitti sekä perusasteen parhaan yritysidean (SomeCoop Ny) että messujen parhaan tuotteen (Candle Queen Ny) palkinnon.

Lukion yrittäjyysopintolinjaa on lähdetty uudistamaan YES-Varsinais-Suomen ”Lukiot työelämään” vauhdittamana muodostamalla linjan opinnoista tiiviimpi kokonaisuus ja luomalla yhteistyömahdollisuuksia yrityselämän ja korkeakoulujen kanssa. Huhtikuussa lukiolaiset osallistuivat yhteistyössä Rasekon opiskelijoiden kanssa NY 24H-leirille Purokadun toimitiloissa. Keväällä joukko lukiolaisia osallistui InnoDay innovaatiotapahtumaan Helsingissä ja Raision lukion joukkue osallistui kilpailuun menestyksekkäästi. Syksyllä lukiolaiset vetivät Friisilän koulussa alakoululaisille yrittäjyyden teemapäivää. Syyskuussa järjestettiin yhteistyössä Rasekon ja Raision yrittäjien kanssa ensimmäinen Raisio Business Race, josta on tarkoitus tulla jokavuotinen tapahtuma. Syksyllä järjestettiin lukiolla Microsoft Challenge NY24h-leiri yhdessä Naantalin lukion ja Turun Klassillisen lukion opiskelijoiden kanssa. Marraskuussa lukiolaiset esittelivät omia harrastuksiaan yrittäjyyden harrastepäivässä, johon osallistuivat myös Raision yrittäjien edustajat.

6. Seudullinen elinkeinoyhteistyö

Kaupunginvaltuusto päätti uudistettuun seudulliseen elinkeinoyhteistyöhön osallistumisesta loppuvuodesta 2015. Uudessa toimintamallissa elinkeinoyhteistyötä on tehty yhteisessä kehitysyhtiössä (Turun Seudun Kehitys Oy). Yhtiön tehtävänä on huolehtia osakaskuntien alueella toteutettavien elinkeinopoliittisten palveluiden hankkimisesta, joita ovat mm. yrityspalvelut. Yhtiö ostaa tarvittavat elinkeinopalvelut Turku Science Parkilta.

Turku Science Parkin ehkä näkyvin seudullinen palvelukokonaisuus ovat yrityspalvelupiste Potkuri palvelut. Potkuri tarjoaa palveluja kaikissa yritystoiminnan vaiheissa. Potkurin palveluihin kuuluvat mm. alkavan ja toimivan yrittäjän henkilökohtainen neuvonta ja konsultointi, ohjaus TE-toimiston palveluihin,

keksintöasiamiehen palvelut ja kansainvälistymispalvelut. Potkurissa asioi 114 raisiolaista vuonna 2016. Raisiolaisten asiakkaiden määrä tuplaantui vuoteen 2015 verrattuna. Asiointi johti yrityksen perustamiseen 38 tapauksessa. Liitteessä kaaviossa 5 on kuvattu kehitys vuosina 2006–2016.

Liitteenä on Turku Science Parkin toimintaa v. 2016 kuvaava diasarja.

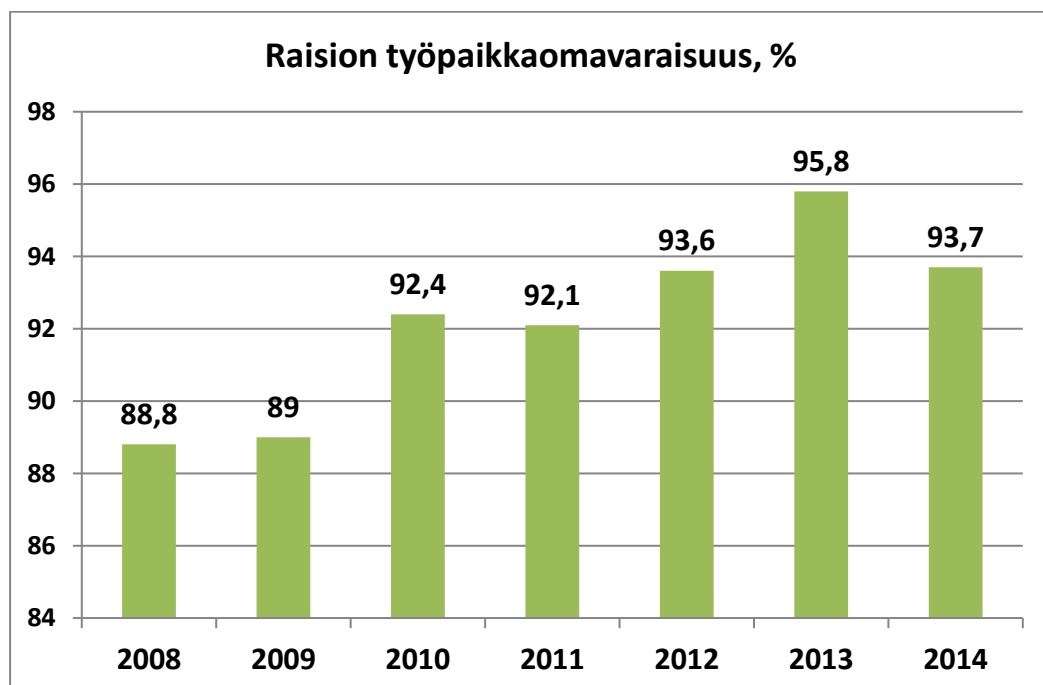
7. Markkinointi

V8 -alueen yritystontteja markkinoitiin sähköisessä mediassa, Googlessa ja sekä lisäksi kaupungin omissa verkkopalveluissa. Yritystontteja esiteltiin myös eri tapahtumissa (Rakenna ja sisusta -messut, Turun venemessut). Lisäksi on tehty lehtimainontaa (mm. Logistiikka-lehti). Markkinointia on tulevaisuudessa syytä lisätä ja kohdistaa myös voimavaroja yhteistyössä tehtävään aluemarkkinointiin.

8. Raision elinkeino- ja yrityselämän kehitys

Työpaikkamäärä ja työpaikkaomavaraisuus

Raision työpaikkamäärä suhteessa työllisen työvoiman määrään on erittäin korkea seudullisessa ja valtakunnallisessakin vertailussa (93,7 % vuonna 2014). Yritysten kokonaismäärä on pysytellyt suuruusluokassa 1500, aloittaneita yrityksiä on ollut lähes yhtä paljon kuin lopettaneita.

Liitteen kaaviossa 3 on seudullisia vertailutietoja vuodelta 2014.

Raision työpaikkojen toimialajakautuma

Elinkeinopoliittisen ohjelman valmistumisen jälkeen on julkaisu toimialoittaiset tiedot Raision työpaikoista vuonna 2014. Aiempi trendi jatkuu: teollisuuden osuus pienenee kaupan ja palveluiden osuuden kasvaessa. Vähittäis- ja tukkukauppa työllisti vuonna 2014 Raisiossa 2577 henkilöä (v. 2013 2700 hlö) ja teollisuus noin 1488 henkilöä. (v. 2013 1650 hlö).

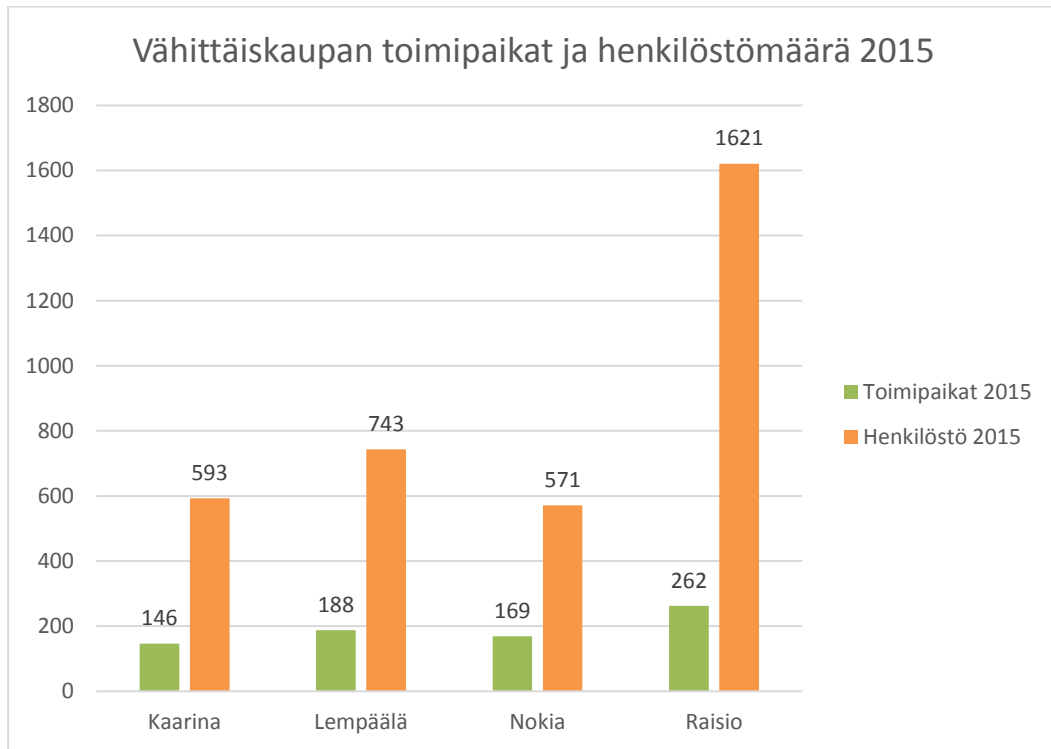

Kaupan toimiala Raisiossa

Tukku- ja vähittäiskauppa on Raision vahva toimiala, jonka osuus kaikista työpaikoista oli 26,7 % vuonna 2015.

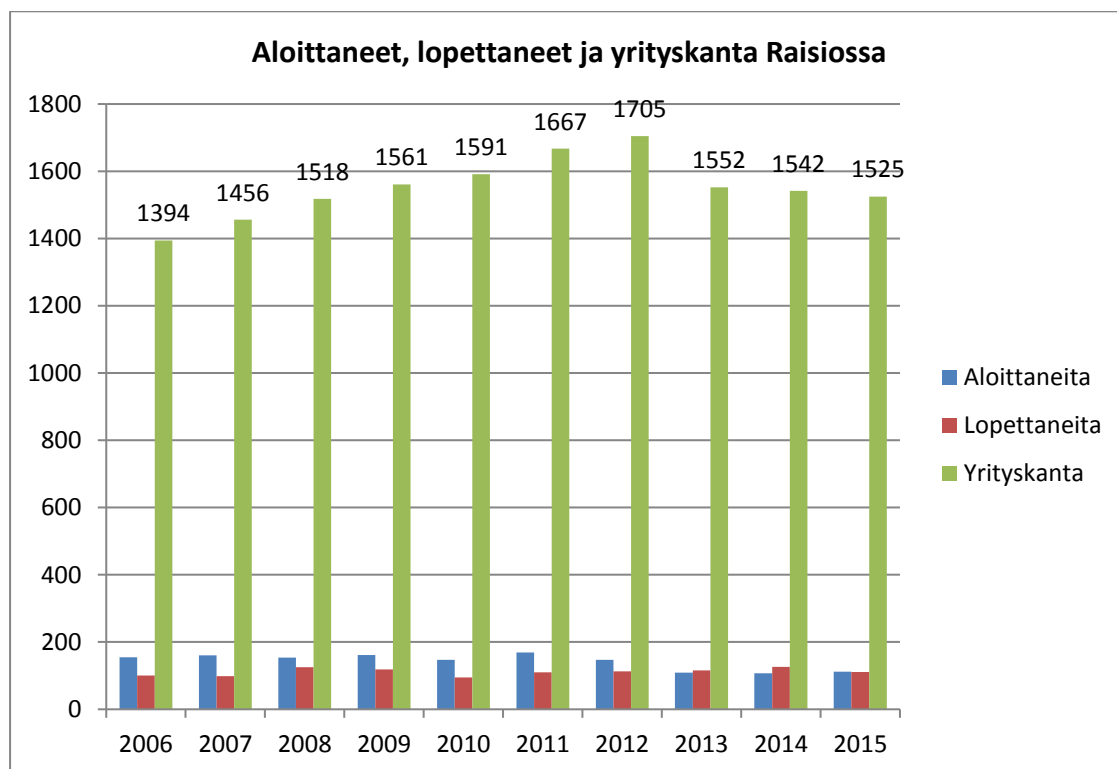
Vähittäiskaupan merkitys on Raisiossa huomattavasti suurempi kuin muissa vastaavan kokoisissa kehyskaupungeissa kuten Kaarinassa, Lempäälässä ja Nokiilla:

- ✓ vähittäiskaupan toimipaikkoja on Raisiossa 1,4 - 1,8 -kertainen määrä
- ✓ vähittäiskaupan henkilöstömäärä on Raisiossa 2,2 -2,8 -kertainen

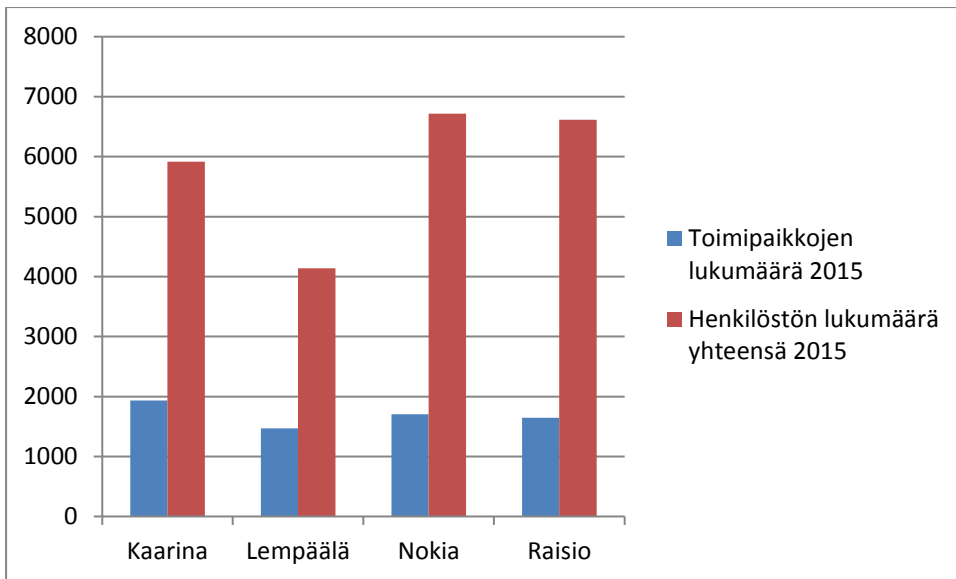

Yritykset ja yritystoimipaikat

Vuonna 2015 Raisiossa oli 1525 yritystä (tuorein tieto) ja vuotta aiemmin 17 enemmän. Tiedot perustuvat aloittaneet ja lopettaneet yritykset -tilastoon, joka on ns. elävä tilasto eli joka kerta (neljännesvuosittain) kun tilasto tehdään eli tiedot poimitaan, niin tiedot muuttuvat myös taannehtivasti, mikä on hyvä huomata, kun tarkastelee aiemmin esitettyjä tietoja yritysten määrästä.

Yritystoimipaikka on yhden yrityksen omistama, yhdessä paikassa sijaitseva ja yhdellä toimialalla toimiva eli pääasiassa yhdenlaisia tavaroita tai palveluja tuottava yksikkö. Toimipaikkoja ovat esim. tehdas, myymälä, toimisto ja verstaas. Yritystoimipaikkoja on kunnassa yleensä enemmän kuin yrityksiä.

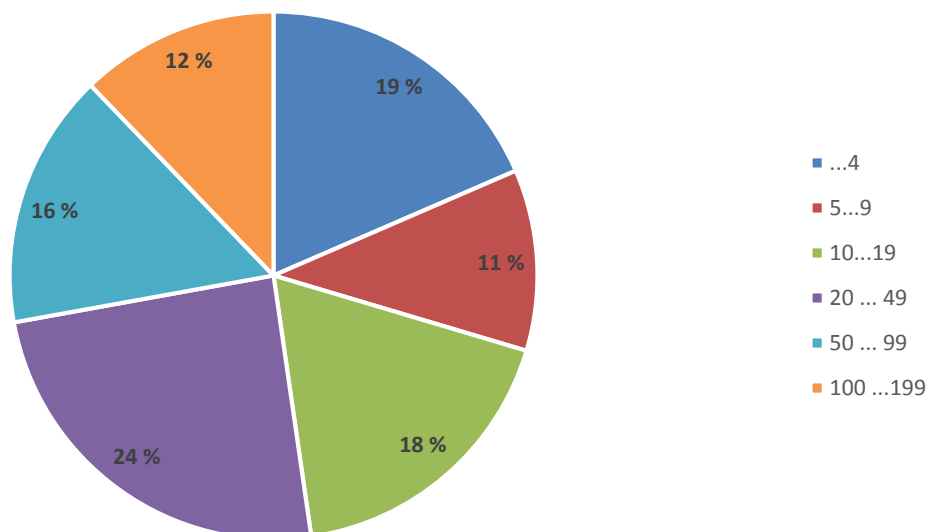
Raisiossa on yritystoimipaikkoja vähemmän kuin Kaarinassa ja Nokiolla, mutta toimipaikkojen henkilöstömäärä on Raisiossa korkea, mihin vaikuttanee Raisiossa sijaitsevan kaupan toimialan ominaispiirteet.

Valtaosa (82 %) Raision yritystoimipakoista on pieniä 1-4 henkilöä työllistäviä toimipaikkoja. Suuria (100–199 henkilöä työllistäviä) oli yhteensä kuusi.

Jakautuma muuttuu, kun tarkastellaan yritystoimipaikkojen liikevaihtoa henkilöstön suuruusluokan mukaan. Pienten toimipaikkojen osuus yhteenlasketusta liikevaihdosta on 19 % ja kaikkein suurimpaan luokkaan kuuluvien 12 %. Suurin liikevaihto-osuus on 20-49 henkilöä työllistävillä toimipaikoilla.

Raision yritystoimipaikkojen liikevaihdon jakaantuminen henkilöstön suuruusluokan mukaan 2015

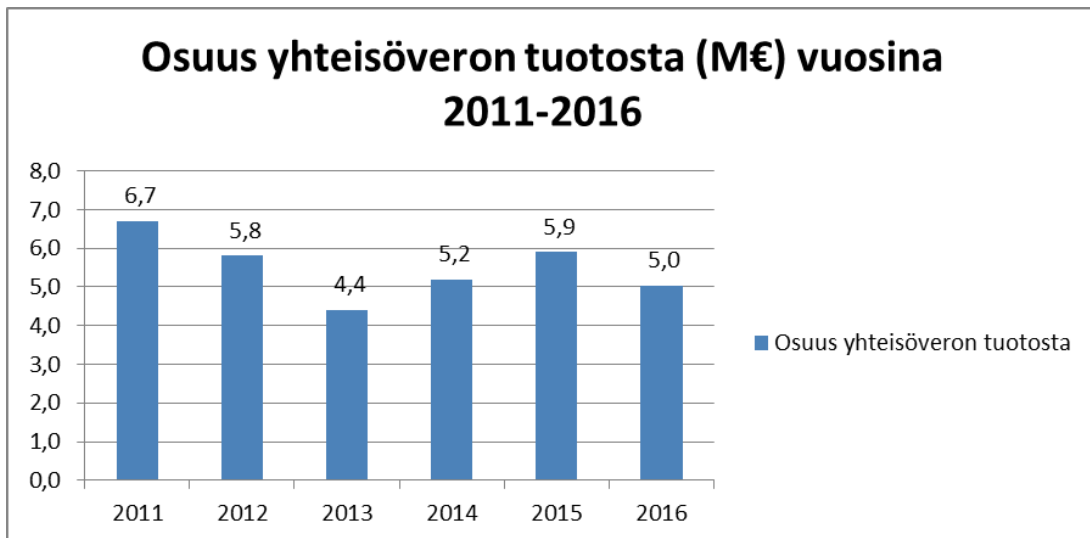
Yhteisöverotus

Yhteisövero on yhteisön tuloksesta perittävä vero. Yhteisöveroa maksavia yhteisöjä ovat esimerkiksi osakeyhtiöt, osuuskunnat sekä tietyin edellytyksin liikelaitokset, julkisyhteisöt, yhdistykset, laitokset, säätiöt ja asunto-osakeyhtiöt. Yhteisöverokanta on vuodesta 2014 alkaen ollut 20 prosenttia.

Yhteisöveron tuotosta saavat osansa valtio ja kunnat. Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta on vuonna 2017 30,34 prosenttia (vuonna 2016 30,92 prosenttia).

Kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta korotettiin väliaikaisesti 5 prosenttiyksiköllä verovuosille 2012—2015. Korotuksella on vaikutusta vertailtaessa yhteisöveron kertymistä vuosien välillä. Lisäksi yhteisöveron kertymiseen vaikuttaa yhteisöverokannan muutokset.

Raision kaupungin osuus yhteisöveron tuotosta on ollut vuonna 2016 5,0 miljoonaa euroa

9. Arvio yritysvaikutuksista ja tuleva kehitys

Raision työpaikkaomavaraisuus on korkea ja Raisiossa toimivien yritysten määrä on taloustilanteesta huolimatta säilynyt jotakuinkin ennallaan.

Vuonna 2015 toteutuneet ja käynnistyneet yritysalaajennushankkeet sekä tonttikaupan pieni elpyminen myös vuoden 2016 puolella kertovat parantuvasta elinkeinoelämän tilanteesta. Myös työttömyys on kääntynyt laskuun.

Raisio on pystynyt toiminnallaan mahdollistamaan nopeidenkin suunnitelmien toteutumisen. Toisaalta markkinoiden ollessa pitkään hiljaisena kuntien tonttivaranto on lisääntynyt ja kilpailu tätä myötä koventunut. Hintakilpailua ei juurikaan kuntien välillä ole, koska laki edellyttää myymään tai pitkäaikaisesti vuokraamaan tontit joko kilpailutuksen tai ulkopuolisen tekemän hinta-arvion perusteella. Tilanteessa, jossa kaikki kaupungit ja kunnat kilpailevat samankaltaisilla toimintatavoilla ja tuotteilla, täytyisi markkinointia resursoida enemmän. Kehittyvät alueet Raisiossa tarvitsevat ankkureita, joiden ympärille syntyy muitakin hankkeita ja yritystoimintaa.

Suoraan kaupungin kanssa toteutettavia yrityskehityshankkeita on perinteisesti vähän. Smart Chemistry Parkin käynnistyminen toi Raisioon kymmenen uutta yritystä ja Suomen laajimman Cleantech-yritysten keskittymän. Kaupunki on toiminut aktiivisesti yhteistyössä Smart Chemistry Parkin kanssa ja osaltaan resursoinut toimintaa. Turku Science Parkin toiminnasta kertovassa liitteessä on raportoitu myös Smart Chemistry Parkin toimintaa vuonna 2016.

Varsinais-Suomen maakuntaennusteessa, joka perustuu Suomen yrittäjien tekemään yritys-kyselyyn, olivat yrittäjien mielipiteet kaupungin yritysilmapiiriin osalta kohonneet Raisiossa selvästi. Lisäksi Raision kaupungin tekniselle johtajalle Antti Kortteelle myönnettiin Turun kauppakamarin elinkeinopoliittinen kuntapalkinto.

Kaupungin palvelutuotannon osalta ei tapahtunut muutoksia vuoden 2016 aikana, eikä erityisiä yhtiöittämisselvityksiä tehty.

Tuleva kehitys vaikuttaisi kulkevan positiiviseen suuntaan. Ration tulee edelleen panostaa hyvien yritysalueiden rakentamiseen ja markkinointiin. Viime aikoina kyselyjä on esiintynyt myös suurta tilaa vaativille kohteille. Valtatie kahdeksan varrella oleva pohjoinen yritysalue V8 Raisiossa tarjoaa erinomaiset edellytykset myös suurta tilaa vaativille hankkeille.

Arvio yritysvaikutuksista (+ tavoite on saavutettu tai kaupunki on muutoin onnistunut toiminnassa, +/- neutraali tai ei muutoksia, - tavoitetta ei ole saavutettu tai ei ole onnistuttu)

Yritysilmapiiri +
Maankäyttö ja kaavoitus +
Kaupungin palvelutuotannon muutokset +/-
Hankinnat +/-
Yritysalueiden markkinointi +/-
Uusien yritysten houkuttelu -
Seudullinen elinkeinoyhteistyö +
Työpaikkaomavaraisuuden kehitys -

Arvio kehittämistarpeista ja painopisteistä

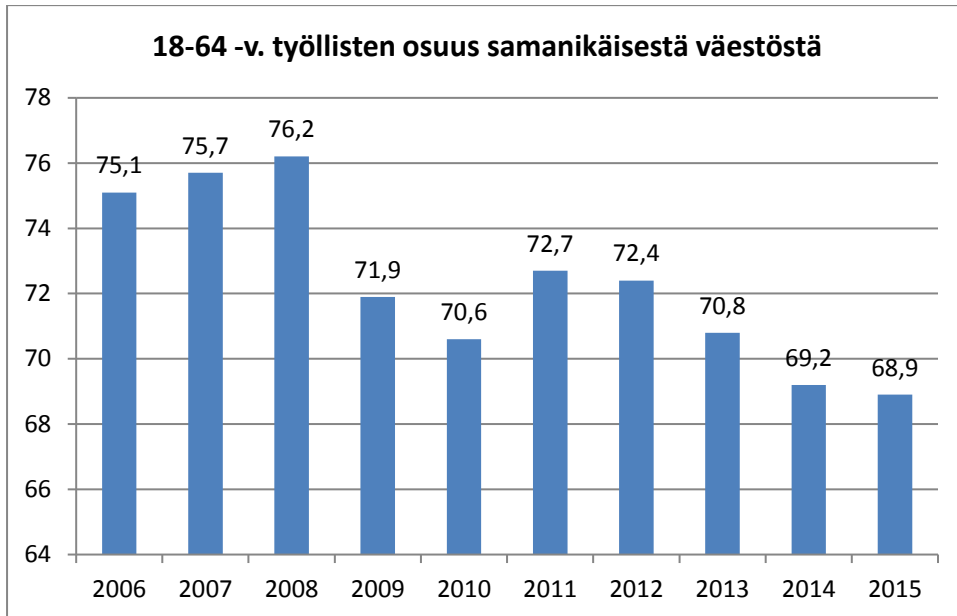
Kehitettävää

- Suora yhteistyö yritysten kanssa
- Paikallisten yritysten kasvun tukeminen
- Hankkeiden hyödyntäminen
- Yritysalueiden markkinointi
- Uusien yritysten houkuttelu
- Yritysilmapiiri vieläkin positiivisemmaksi

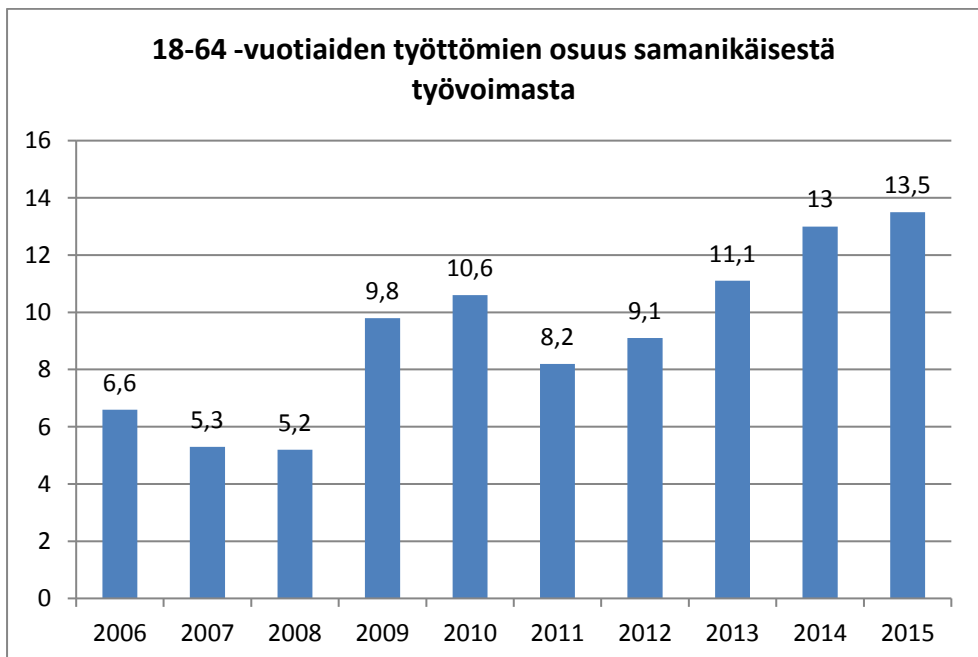
Tulevaisuudessa suurten kaupunkiseutujen elinkeino- ja kasvupolitiikka ja erityisesti ulkopuolelta tuleva rahoitus tulee olemaan hyvin vahvasti sidoksissa maakuntaudistukseen ja vastuunjakoon maakunnan ja peruskuntien välillä. Seudullinen elinkeinopolitiikka, maankäytön-, asumisen- ja liikenteen sopimusyhteistyö, edunvalvonta ja erityisesti valtion rahaa vaativien hankkeiden priorisointi ja seudullisen koordinaation parantaminen tulee asettaa tavoitteeksi oman elinkeinotoiminnan kehittämisen ohella.

Liite

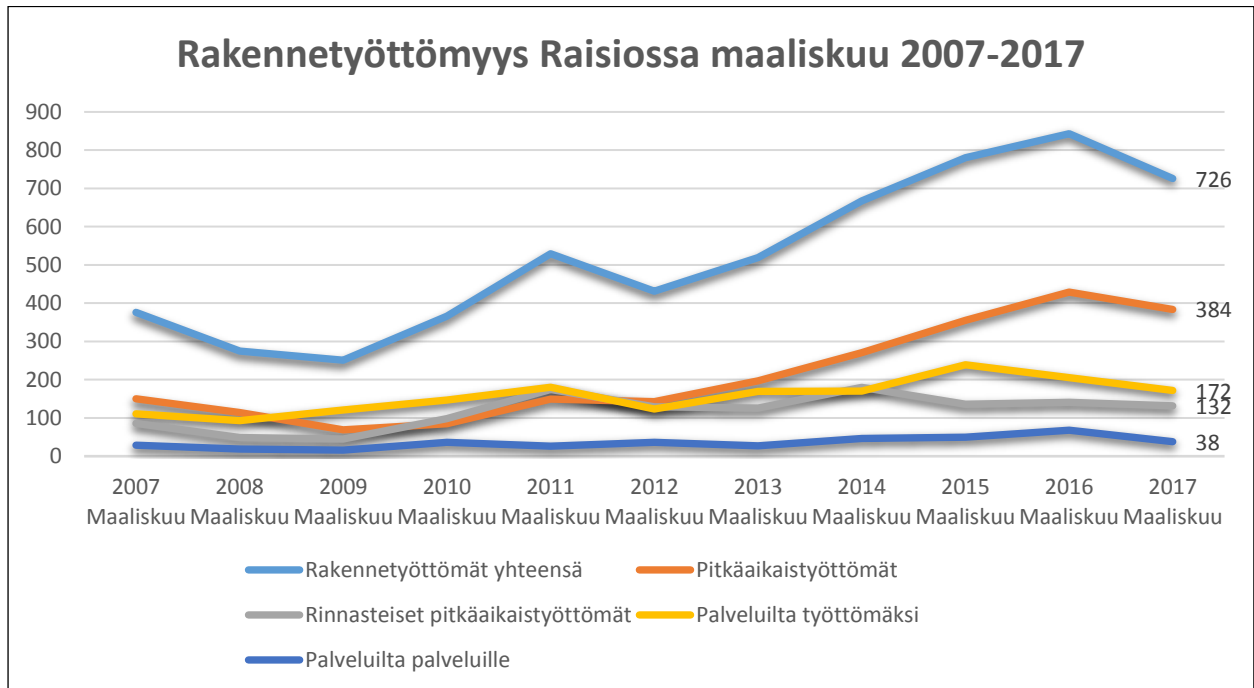
1. Työllisyysasteen kehitys Raisiossa

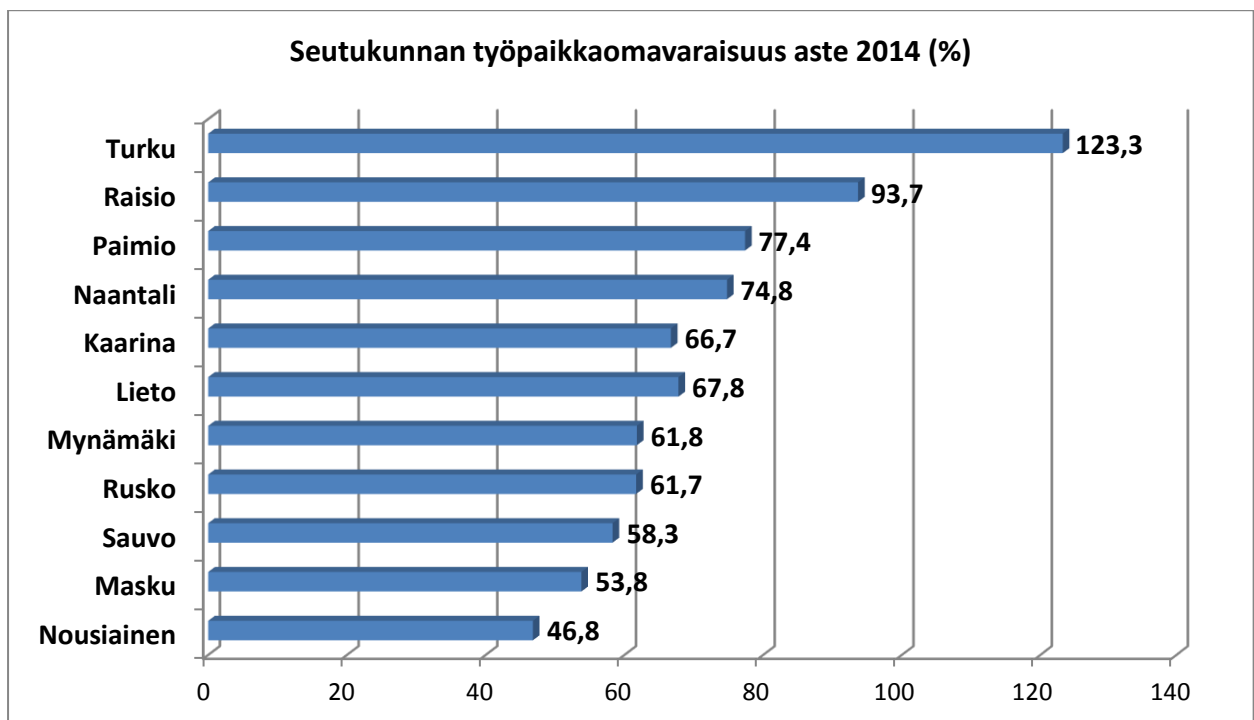
2. Työttömyysasteen kehitys Raisiossa

3. Rakennetyöttömyys Raisiossa

4. Työpaikkaomavaraisuusvertailu

5. Raiiolaisten asiakaskäynnit Potkurissa sekä perustetut yritykset 2006-2016

